

اندیشه های روز به روز (1)

جامعه و حکومت برپایه خرد آزماینده ما اشتباه میکنیم، پس حق داریم تغییر بدهیم

اشتباه کردن ، یک مفهوم سکولار است . آنکه در زمان زندگی میکند، خردش ، میآزماید و اشتباه میکند و اشتباهش را درمی یابد و با دریافتن اشتباه ، راه و روش زندگی را تغییر میدهد. خرد انسان ، در عمل اشتباه کردن در زمان ، که بخشی از آزمودنست ، یاد میگیرد ، و با بینشی تازه، زندگی را طبق آن تغییر میدهد . زندگی کردن برشالوده آزمودن و اشتباه کردن ، با زندگی کردن در عدم اطاعت کردن از احکام الهی ، فرق کلی دارد . در اینجا باید توبه کرد ، و به روش وقاعده و معیار معین شده و تغییر ناپذیر، بازگشت . ولی در آزمودن ، انسان هیچگاه توبه نمیکند و باز نمیگردد و پشیمان نمیشود ، بلکه حق به تغییر دادن روش و معیار زندگی را می یابد .

از اشتباه در زندگی ، با خرد خود ، تغییر شیوه زندگی را دادن ، که منش آزمودنست ، یک فلسفه سکولار است . هنگامی که سیمرغ (خدای ایران) به زال میگوید که تو برو و در روزگار، آزمایش کن ، به معنای آنست که طبق احکام

و شریعت الهی زیست مکن ، و اطاعت از هیچ قدرتی مکن ، بلکه خودت با خردت داور باش ، و هر عملی که دچار اشتباه شد ، بینش دیگری می یابی و طبق آن بینش تازه ، زندگی را باز می آزمائی . همانسان که فرد در آزمون ، اشتباه میکند ، جامعه نیز در سیاست و قانون گذاری و برگزیدن ، اشتباه میکند و اشتباه کردن ، گناه کردن نیست . نافرمانی از خدا یا از رهبری که جای خدا می نشیند ، گناه است و باید توبه کرد . ولی گرانیگاه هستی انسان ، خرد است ، و خرد در اشتباه کردن ، توبه نمیکند . در توبه کردن ، « حق تغییر دادن حکم و امر و شریعت » به بهترین است ، ولی خرد در آزمون ، حق تغییر دادن قانون و حکومت و اخلاق و معیار زندگی را دارد . زندگی کردن در زمان و زندگی ، چه فردی و چه اجتماعی ، بر شالوده « آزمون » است که « حق تغییر دادن معیار » را دارد ، و باز زندگی کردن بر پایه اطاعت از شریعت و کتاب و رهبر و رسول و الله ، فرق دارد .